

**Централізована бібліотечна система
Подільського району міста Києва
Центральна районна бібліотека
імені Івана Франка**

Ми сміємося і будемо сміятися

до 135-річчя від дня народження Остапа Вишні

біобібліографічний нарис

Київ 2024

Ми сміємося і будемо сміятися : до 135-річчя від дня народж. Остапа Вишні : біобібліогр. нарис / уклад. Олена Іоаніді, ред. та відп. за вип. Ганна Брагарник ; ЦБС Поділ. р-ну, центр. район. б-ка ім. Івана Франка. – Київ, 2024. – 26 с.

Відгуки, зауваження та пропозиції надсилайте на адресу:

м. Київ
04073

ЦРБ ім. Івана Франка
Тел. 468-01-10; 468-00-31
e-mail: crb_franko@ukr.net

Від укладача

Біобібліографічний нарис присвячено українському письменникові, найвідомішому гумористу першої половини ХХ століття, одному із зачинателів української новітньої сатирично-гумористичної літератури Остапу Вишні.

Видання відтворює літературний портрет письменника та знайомить з його творчістю. Літературна спадщина Остапа Вишні – своєрідний і цікавий літопис героїчного шляху нашого народу. Від фейлетону і памфлету до музичного гротеску і комедії, від гуморески-нарису і усмішки-жарту до усмішки-оповідання і усмішки-статті та рецензії – така жанрова і стильова палітра письменника. Не спадає, навпаки, підвищується інтерес до творчості письменника. Про це свідчить число перевидань його книг.

Біобібліографічний нарис представляє перелік творів Остапа Вишні, літератури у збірниках та періодичних виданнях. Видання адресовано широкому загалу читачів.

Укладач : Олена Іоаніді.

Ред. та відповідальна за випуск : Ганна Брагарник.

©Центральна районна бібліотека імені Івана Франка

Той, хто шукав розради в усмішці

*Просто не любив я печальних лиць,
бо любив сміятися.
Не переносив я людського горя.
Давило воно мене, плакати хотілося...*

Павло Губенко (справжнє ім'я Остапа Вишні) народився 13 листопада 1889 року на хуторі Чечва біля містечка Грунь Зіньківського повіту на Полтавщині (на території сучасного Охтирського району Сумської області), в родині селян. Крім Павлуші, в родині народилося ще шістнадцятеро хлопчиків та дівчаток. На духовне формування майбутнього письменника значно вплинули батьки, які знали безліч народних пісень і казок, були людьми з великим почуттям гумору, а також чарівний світ Полтавщини, де особливо почувалися любов і шана до славетних земляків І. П. Котляревського та М. В. Гоголя. Хлопчик змалку пізнавав селянський побут, запам'ятовував яскраві типи

людей праці, вбирав у себе рідну мову, багату на перлини народного гумору.

Батьки прагнули будь-що вивести своїх дітей у люди, дати їм освіту. По закінченні двокласної школи в м. Зіньків Павла віддають у військово-фельдшерську школу в Києві (1903), де він як син колишнього військовослужбовця, міг 4 роки навчатися безкоштовно. За час навчання на медика він паралельно присвячував себе журналістській та літературній

праці та був відносно знаним гумористом. Після закінчення цієї школи (1907) Павло Губенко перебував на військовій службі, пізніше працював у Київській лікарні Південно-Західної залізниці. Незважаючи на важку матеріальну скруту, що посилилася після смерті батька (1909), Павло Михайлович наполегливо вчився. Працюючи над самоосвітою, склав екстерном екзамен за гімназію, дедалі більше захоплювався літературою. У 1917 році він вступив до Київського університету на історико-філологічний факультет. Одружився з Оленою Смирноюю, від якої мав сина В'ячеслава, та шлюб протримався заледве пару років. До армії УНР він потрапив у медичні частини. У цей час бере собі

псевдонім Остап Вишня – Остапом назався на честь персонажа з «Тараса Бульби», а з Вишнею все просто – на честь улюбленого дерева. Щоправда, поки не використовував його – підписувався як Павло Грунський, за назвою рідного села Грунь.

У 1919 році офіцер Губенко був уже начальником медично-санітарного управління Міністерства залізниць УНР. У роки громадянської війни, відстоюючи інтереси республіки (Павло Губенко не належав до жодної партії), опинився в Кам'янці-Подільському. Ризикуючи життям, особисто працював у поїздах, що перевозили і тифозних хворих. Підтримував їх не лише медикаментами, а й морально, розважаючи хворих смішними анекдотами, які сам і складав. Саме тоді з'явилася у газеті «Народна воля» його перша публікація за підписом Павло Грунський. Загалом у цей період на сторінках кам'янець-подільських газет надруковано 21 твір молодого автора. Наприкінці 1919 року Павло Губенко повертається до Києва і працює у видавництві «Книгоспілка». Невдовзі його заарештовано й засуджено на три роки і тільки завдяки клопотанням В. Еллана (Блакитного) – звільнено. 3 квітня 1921 року письменник почав працювати в газеті «Вісті ВУЦВК». В червні 1921 року на сторінках газети з'явився фейлетон молодого прозаїка «Як Антанті од Корфанті дуже сильно не щастить». 22 липня 1921 року в газеті «Селянська правда» було надруковано гумореску «Чудака, їй-богу!». Під нею вперше з'явився псевдонім «Остап Вишня», що з часом утвердився як літературне ім'я видатного майстра української сатири та гумору. Він – активний учасник бурхливого літературно-мистецького життя Харкова. Остап Вишня брав участь у громадській роботі та у діяльності літературних об'єднань «Плуг» і «Гарт», в організації та редагуванні, разом з В. Блакитним, перших двох номерів журналу «Червоний перець» (1922) і продовжив працю в цьому журналі у 1927 році, коли було поновлено його вихід. Перша книжка сатирика побачила світ у 1923 р. під досить незвичною назвою «Марк Твен – Остап Вишня. Сільськогосподарська пропаганда». Після неї, у двадцяті роки, виходять одна за одною десятки книг. Серед них: «Далі небесні» (1923), «А-ну, хлопці, не піддайсь!», «Вишневі усмішки (сільські)», «Кому веселе, а кому сумне», «Літературні усмішки» (1924), «Вишневі усмішки кримські», музичний гротеск на 4 дії «Вій» (1925), «Лицем до села», «Щоб і хліб родився, щоб і скот плодився» (1926), «Вишневі усмішки кооперативні», «Моя автобіографія», «Вишневі усмішки театральні» (1927). У 1928 і 1930 роках «Усмішки» О. Вишні були видані в 4-х томах.

Вишня – король українського тиражу! За перші десять років літературної діяльності виходить 140 різних книжок Остапа Вишні, тоненьких і товстих, у м'яких та цупких палітурках... Їх читають на вулицях, в бібліотеках, удома, на

робочій перерві. У цей час Губенко товаришує з Миколою Хвильовим та Миколою Кулішем, очолює кооператив літераторів, що споруджує в столичному Харкові будинок «Слово», спеціальне житло для письменників. Працює у найгумористичнішому виданні радянської України «Перець». Згодом одружується вдруге, з зірковою актрисою театру «Березіль» Варварою Маслюченко, молодшою на 12 років. Дитину Варвари від попереднього шлюбу, річну Марійку, він визнав за свою.

Павло Губенко та Варвара Маслюченко

Чимало гуморесок було перекладено російською, білоруською, молдавською, єврейською та німецькою мовами. Остап Вишня стає одним з найпопулярніших письменників 20-х років. Як сатирик Остап Вишня сформувався, передовсім, у галузі політичної сатири.

25 грудня 1933 року гуморист був звинувачений в контрреволюційній діяльності й тероризмі, зокрема в замаху на товариша Постишева під час жовтневої демонстрації, і незаконно репресований (в той період було репресовано всіх літераторів сатирично-гумористичного жанру). Вже немолодому Павлу Губенкові доводилося нарівні з іншими працювати і на руднику, і різноробчим.

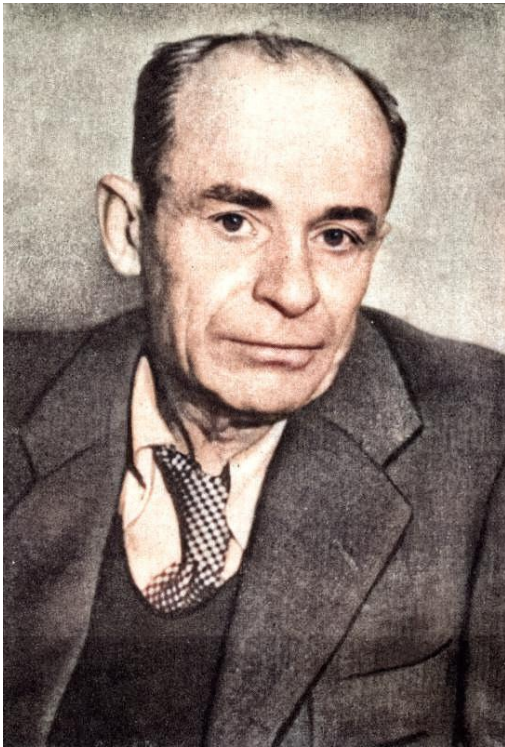
Павло Губенко в Ухтпечлазі

Хоч офіційно він не міг надавати медичної допомоги, та все ж таки хоч якось намагався полегшити життя хворим табірникам. Двічі довелося йому уникнути смерті... У 1938 році він мав потрапити до числа в'язнів, яких тоді масово винищували у таборах.

Павло Губенко та Федько Зубов в ув'язненні
Павло Губенко (праворуч) в Ухтпечлазі. 1937 рік. Фото: piliryurik.com

Отримав направлення до табору на розстріл – точніше, на «переведення», та всі розуміли, що переводять лише для того, щоб розстріляти. Вишня почав тоді роздавати все своє майно товаришам – теплі устілки, папір, цигарки... Під час переводу він захворів на запалення легенів, і хоч його вже й повантажили на баржу, повернули на берег і залишили доліковувати: врятувало Вишню правило, за яким тяжкохворі в'язні не підлягали етапуванню. Коли ж його долікували й повернули в табір, виявилось, що за цей час начальника табору зняли, а наказ про розстріл загубили. Тож письменник лишився відбувати свою «десятирічку». А в 1941 році, коли гітлерівська армія опинилася під Москвою, Павло Михайлович опинився у списках етапованих під Колиму. Начальник табору, українець і колишній шанувальник творів письменника, розумів, що для літнього хворого чоловіка це вірна смерть, і став у позицію формаліста – мовляв, наказ прийшов на якогось Остапа Вишню, а у нього в таборі таких нема.

До творчого життя письменник зміг повернутись лише в 1944 році. В звільненому від фашистських окупантів Києві письменник написав перший після повернення твір – «Зенітка», опублікований в газеті «Радянська Україна» 26 лютого 1944 року. Так письменник повернувся до творчого життя, про що свідчить збірка його політичних фейлетонів і памфлетів «Самостійна дірка» (1945), книжки усмішок «Зенітка» (1947), «Весна-красна» (1949), «Мудрість колгоспна» (1952), «А народ воювати не хоче» (1953), «Великі ростить!» (1955), «Нещасне кохання» (1956) та інші. Після Великої Вітчизняної війни О. Вишня – член редколегії і співробітник журналу «Перець», член правління Спілки письменників

України.

Реабілітаційну довідку Павло Михайлович отримав у 1955 році. Табори підірвали здоров'я письменника, але до останніх днів життя він не залишав літературної творчості.

28 вересня в 1956 році його не стало – не витримало серце. Його дружина Варвара Олексіївна прожила до 1983 року і встигла написати книгу спогадів про Остапа Вишню та утримувала його кімнату як меморіальний музей.

За джерелами інформації:

Орінго, А. Остап Вишня: сумна усмішка генія / Анастасія Орінго // Орінго : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://oringo.com.ua/novosti/ostap-vishnya-sumna-usmishka-geniya>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 18. 11. 2024.

Голод, І. Остап Вишня – «найбільш знаний після Шевченка, поруч із Леніним» / Ігор Голод // Історична правда : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://www.istpravda.com.ua/articles/2011/09/28/56903/>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 28. 11. 2011. – Дата перегляду : 18. 11. 2024.

Фотогалерея

Батьки Остапа Вишні

Остап Вишня, 1928 р.

Остап Вишня (1889 – 1956), 1925 рік. Фото: www.segodnya

Остап Вишня з сином В'ячеславом

Остап Вишня і Рильський любили разом полювати. Фото: www.segodnya.ua

**Остап Вишня і Максим Рильський, (початок 1950-х рр.)
Фото: з фондів Дому-музею Максима Рильського.**

Остап Вишня зі своїм спанієлем Гаєм

Остап Вишня з онуками

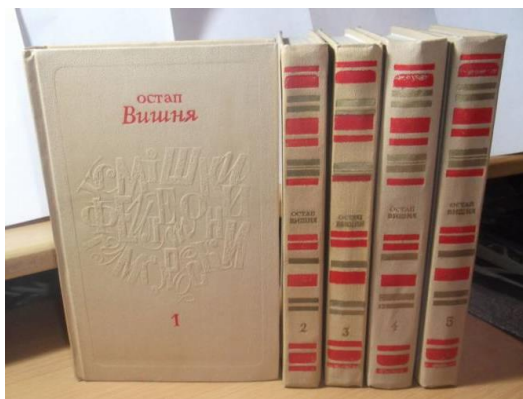
Зібрання творів

Твори : в 7-ми томах / Остап Вишня ; упоряд. та підготовка текстів В. О. Губенко-Маслюченко. – Київ : Дніпро, 1964–1965.

1. Т. 1. Твори 1919–1924 рр., 1964. – 397 с.
2. Т. 2. Твори 1924–1925 рр., 1964. – 391 с.
3. Т. 3. Твори 1925–1926 рр., 1964. – 447 с.
4. Т. 4. Твори 1926–1933 рр., 1964. – 415 с.
5. Т. 5. Твори 1944–1946 рр., 1964. – 493 с.
6. Т. 6. Твори 1947–1951 рр., 1965. – 435 с.

Твори у 5-ти томах / Остап Вишня ; упоряд. В. О. Губенко-Маслюченко. – Київ : Дніпро, 1974.

7. Т. 1. Усмішки, фейлетони, гуморески (1919–1924). – 456 с.
8. Т. 2. Усмішки, фейлетони, гуморески (1924–1926). – 360 с.
9. Т. 3. Усмішки, фейлетони, гуморески (1926–1945). – 368 с.
10. Т. 4. Усмішки, фейлетони, гуморески (1945–1949). – 456 с.
11. Т. 5. Усмішки, фейлетони, гуморески (1950–1956). – 384 с.

Твори: в 4-х томах / Остап Вишня ; упоряд. та підготовка текстів та склав примітки І. В. Зуб. – Київ : Дніпро, 1988–1989.

12. Т. 1. Твори 1919–1925 рр., 1988. – 526 с.
13. Т. 2. Твори 1925–1933 років, 1988. – 461 с.
14. Т. 3. Усмішки, фейлетони, гуморески, 1944–1955рр., 1989. – 606 с.
15. Т. 4. Твори 1951–1956 років : усмішки, фейлетони, гуморески ; з неопублікованого : 1934–1943 рр. : Чиб'ю ; Матеріали к истории Ухтинской экспедиции, 1934 год ; 3 листування ; «Думи мої, думи мої» (Щоденникові записи), 1989. – 606 с.

16. **Вибране** / Остап Вишня ; передм. С. Олійника. – Харків : Прапор, 1981. – 304 с.

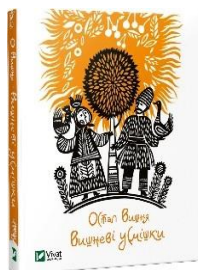

В його творчому доробку читач знайде гострі памфлети, сатиричні оповідання, ліричні мисливські усмішки й веселі гуморески.

17. **Вибране** / Остап Вишня ; упоряд. і післямова А. С. Крижанівського ; худож. В. М. Гринько. – Київ : Молодь, 1989. – 208 с. : іл.

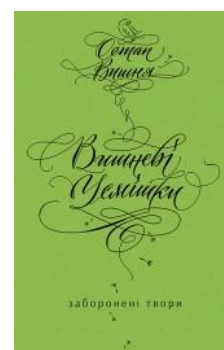

18. **Вишневі усмішки** / Остап Вишня. – Харків : Віват, 2017. – 384 с.

У творах видатного українського радянського сатирика й гумориста Остапа Вишні звеличується радянська людина-трудівник, висміюються негативні явища, які, на жаль, ще зустрічаються в нашому житті.

19. **Вишневі усмішки : заборонені твори** / Остап Вишня ; упоряд., передм. та прим. С. А. Гальченка ; [Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка ; Національної академії наук України]. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. – 414 с.

20. **Вишневі усмішки : заборонені твори** / Остап Вишня. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2010. – 384 с.

21. **Вишневі усмішки** / Остап Вишня. – Одеса : Маяк, 1989. – 248 с. – (Шкільна бібліотека).

22. **Вишневі усмішки** / Остап Вишня. – Київ : Дніпро, 1985. – 367 с. – (Бібліотека української класики «Дніпро»).

23. **Вишневі усмішки : усмішки, фейлетони, нариси** / Остап Вишня. – Одеса : Маяк, 1983. – 271 с.

24. **Вишневі усмішки закордонні ; Моя автобіографія ; Письменники ; Сом** / Остап Вишня. – Харків : Центр учбової літератури, 2020. – 111 с.

25. **Вишневі усмішки кримські** / Остап Вишня. – Нью-Йорк : УВ «Книга», 1962. – 144 с.

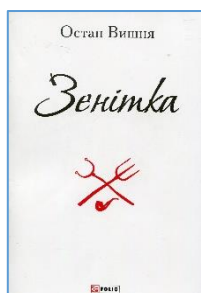
Представлена збірка гумористичних оповідань українського письменника, новеліста, класика сатиричної прози ХХ сторіччя Остапа Вишні (Павло Михайлович Губенко; 1889–1956) вийшла друком 1925 року. Жанр усмішки як різновид фейлетону та гуморески ввів в українську літературу сам Остап Вишня. До видання увійшли фейлетони, написані під час перебування автора в Криму в 1924 році. Збірка є своєрідним жартівливим путівником для читачів, які збираюся їхати до моря. Видання вміщує 21 усмішку популярного Кримського циклу.

26. **Дітям : оповід. : для молодш. шк. віку** / Остап Вишня ; [упоряд. М. Євтушенко ; худож. В. Боковня ; передм. Ф. Маківчука] – Київ : Веселка, 1989. – 191 с. : іл.

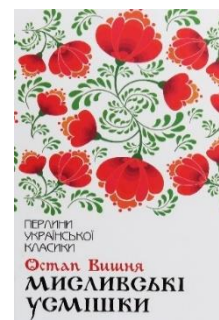
27. **Заборонені твори : «Вишневі усмішки сільські» і деякі інші заборонені тепер його твори** / О. Вишня. – Торонто : [The Basilian Press], 1978. – 96 с.

28. **Зенітка** / Остап Вишня. – Харків : Фоліо, 2015. – 32 с.

29. **Зенітка : гуморески, усмішки** / Остап Вишня. – Дніпропетровськ : Січ, 1993. – 191 с.

30. Мисливські усмішки / Остап Вишня. – Харків : Андронум, 2020. – 128 с.

31. Мисливські усмішки / Остап Вишня. – Харків : Фоліо, 2020. – 416 с. – (Перлини української класики).

32. Мисливські усмішки / Остап Вишня. – Харків : Фоліо, 2019. – 250 с. – (Шкільна бібліотека).

33. Мисливські усмішки : для серед. та ст. шк. віку / упоряд., передм. Т. Щегельської. – Київ : Національний книжковий проект, 2012. – 272 с. – (Бібліотека шкільної класики).

34. Мисливські усмішки : [для серед. та старшого шкільного віку] / Остап Вишня. – Київ : Національний книжковий проект, 2010. – 272 с.

35. Мисливські усмішки та інші оповідання / Остап Вишня. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – 288 с.: іл.

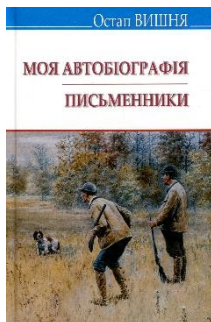

36. Мисливські усмішки / Остап Вишня. – Київ : Школа, 2007. – 272 с. – (Шкільна хрестоматія).

37. Мисливські усмішки / Остап Вишня. – Харків : Фоліо, 2007. – 255 с.

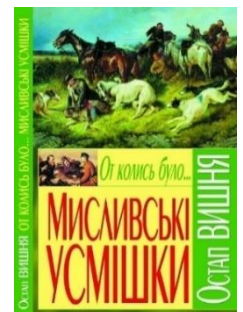
38. Мисливські усмішки / Остап Вишня. – Харків : Фоліо, 2006. – 255 с.

39. **Мисливські усмішки : нариси, фейлетони** / Остап Вишня. – Харків : Аргумент Принт, 2012. – 256 с. : портр.
40. **Моя автобіографія : вибрані твори** / Остап Вишня. – Київ : Кондор, 2021. – 148 с.
41. **Моя автобіографія ; Письменники : вибрані твори** / Остап Вишня. – Київ : Знання, [2019]. – 191 с. : портр.

42. **Невеселе життя : документальна біохроніка** / Остап Вишня ; упоряд. текстів, вступ. ст. та прим. С. А. Гальченка ; Національна академія наук України ; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка. – Харків : Фоліо, 2022. – 784 с., 32 с. фотоіл., портр. – (Великий науковий проект).

43. **От колись було... Мисливські усмішки** / Остап Вишня. – Донецьк : ТОВ «ВКФ «БАО», 2013. – 256 с. : іл.

44. **Усмішки** / Остап Вишня ; ред. С. Коба. – Київ : Дніпро, 2001. – 351 с. – (Бібліотека школяра).

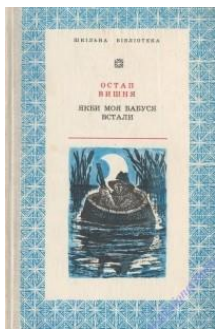

45. **Усмішки. Кн. 1** / Остап Вишня. – [Київ] : [Дніпро], [1969]. – 447 с.
46. **Усмішки : Кн. 2** / Остап Вишня. – [Київ] : [Дніпро], [1969]. – 478 с.

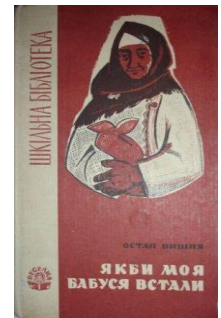
47. **Усмішки** / Остап Вишня. – Київ : Дніпро, 1965. – 326 с.
До збірки увійшли фейлетони «Як ми колись учились», «Ярмарок», «Лисиця» та ін.

48. **Фейлетони ; Гуморески ; Усмішки ; Щоденникові записи / Остап Вишня ;** [упоряд., прим. і вступ. ст. І. В. Зуба ; ред. І. О. Дзеверін ; Академія наук Української РСР]. – Київ : Наукова думка, 1984. – 558 с. : портр.
49. **Якби моя бабуся встали : вибрані твори.** – Київ : Веселка, 1997. – 150 с.
50. **Якби моя бабуся встали / Остап Вишня.** – Київ : Веселка, 1976. – 160 с. – (Шкільна бібліотека).

51. **Якби моя бабуся встали / Остап Вишня.** – Київ : Веселка, 1966. – 160 с.

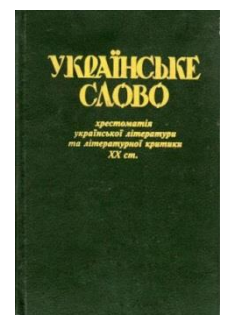
Творча спадщина Остапа Вишні у збірниках

52. **Ведмідь ; Фазани; Петрик ; Резеда та бариня ; Перший диктант / Остап Вишня // Хрестоматія з української літератури (XIX–XX ст.).** – Київ, 1997. – С. 84–128.
53. **Твори / Остап Вишня // Живиця : хрестоматія української літератури XX ст.:** у 2-х кн. – Кн. 1. / Остап Вишня ; за ред. М. М. Конончука ; упоряд. М. М. Конончук та ін. – Київ, 1998. – С. 403–424.

54. **Твори / Остап Вишня // Золотий гомін : укр. літ. :** хрестоматія для 11 кл. серед. шк. / упоряд. О. С. Непорожній. – Київ, 1997. – С. 107–123.

55. **Твори / Остап Вишня // Українська література : 11 кл. :** хрестоматія / упоряд. О. І. Борзенко, М. П. Сподарець. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Харків, 2008. – С. 120–140.
56. **Твори / Остап Вишня // Українська література : хрестоматія для 11 кл. /** упоряд. Т. О. Харахоріна та ін. – Донецьк, 1999. – С. 141–164.
57. **Твори / Остап Вишня // Українське слово : хрестоматія укр. літ. та літ. критики XX ст. :** в 4-х кн. / уклад. В. В. Яременко. – Кн. 4. – Київ, 2001. – С. 604–618.

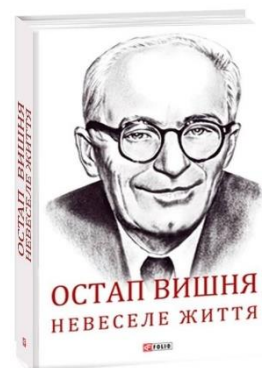
58. **Твори** / Остап Вишня // Українське слово : хрестоматія укр. літ. та літ. критики ХХ ст. : у 3-х кн. / уклад. В. Яременко, Є. Федоренко. – Кн. 1. – Київ, 1994. – С. 488–498.

59. **Автобіографія : [з камери № 15]** / Остап Вишня // Слово і Час. – 1999. – № 12. – С. 12–19.
60. **Чиб'ю : 1934, з табірної щоденника** / Остап Вишня // Київ. – 1989. – № 12. – С. 107–124.
61. **«Чухраїнці» : оповід.** / Остап Вишня // Урок української. – 2001. – № 5. – С. 52–53.
62. **Чухраїнці : [оповід.]** / Остап Вишня // Дніпро. – 2012. – № 4. – С. 140–143.

Літературознавчі матеріали про життя й творчість Остапа Вишні

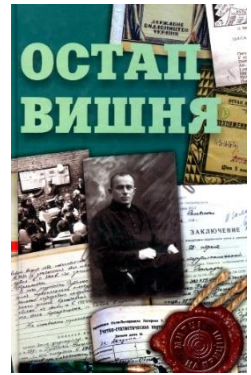
63. **Гальченко, С. Остап Вишня. Невеселе життя : документальна біохроніка** / Сергій Гальченко. – Харків : Фоліо, 2020. – 784 с.

Ця книга – справжній літопис невеселого життя найпопулярнішого й донині в Україні гумориста Остапа Вишні (1889–1956), який відбував сталінську «десятирічку» в концтаборах. Її упорядник, автор вступної статті й приміток, відомий літературознавець і архівіст Сергій Гальченко ще в 1989 році обстежив архіви Ухтпечлагу тодішньої Комі АРСР і зібрав матеріали, які вперше друкуються в такому повному обсязі. Основою праці стали документи слідчої справи за 1933–1934 роки та комплекс архівних матеріалів із двотомної справи-формуляра на Остапа Вишню, в якій зібрані донесення понад півсотні секретних агентів спецорганів за 1922–1955 роки. В процесі слідства, яке велося методами фізичного і психологічного натиску, Остап Вишня визнав «провину»: нібито він мав особисто вбити партійного лідера республіки П. П. Постишева, за що був покараний десятирічним ув'язненням у таборах особливого режиму. У книзі в хронологічній послідовності подаються записи із унікального документа тієї епохи – табірної щоденника Остапа Вишні – та його листи із концтаборів, де довелося перебувати письменнику.

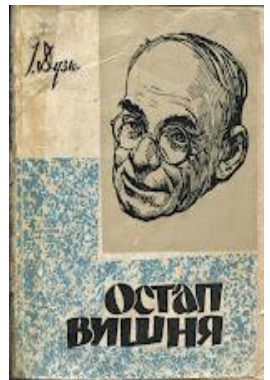
64. Гальченко, С. Остап Вишня / Сергій Гальченко. – Харків : Фоліо, 2018. – 480 с.

До даної книги увійшли лише деякі зразки творчої спадщини «короля» українського гумору ХХ ст. Остапа Вишні (табірний щоденник із Ухтпечлагу, листи із заслання). Архівно-слідча справа (публікується вперше) віддзеркалює типовий процес творення міфів про наявність ворогів народу у тогочасному суспільстві і приписування їм намагання знищити керівників компартії і держави. Комплекс архівних матеріалів із двотомної справи-формуляра Остапа Вишні – це накопичення донесень секретних агентів спецорганів, що свідчить про боротьбу системи із митцями, найталановитіші з яких зазнали репресій і знищення.

65. Дузь, І. Остап Вишня : життя і творчість / Дузь І. – Київ ; Одеса : Вища школа, 1989. – 184 с.

Монографія Івана Дузя присвячена вивченню життя і творчості Остапа Вишні. У книзі вперше так повно висвітлюються факти біографії гумориста, розглядаються забуті ранні твори та сатира першої половини двадцятих років, вивчаються гуморески. Окремі розділи присвячені дослідженню воєнної та післявоєнної творчості Остапа Вишні. Дослідник визначає національну специфіку творів гумориста, їх майстерність та войовничість.

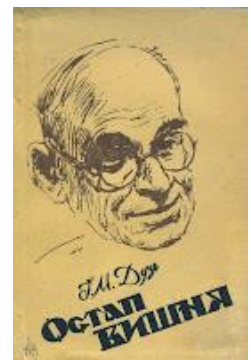
66. Дузь, І. Остап Вишня : літературний портрет / І. Дузь. – Київ : Держ. вид-во худож. л-ри, 1962. – 86 с.

У цій книзі розповідається про життєвий і творчий шлях Остапа Вишні – представника першого покоління українських радянських письменників, найвидатнішого гумориста і сатирика. І. Дузь досліджує новаторство Остапа Вишні, національний характер його гумору. Книга написана образною мовою, тому читається легко і з цікавістю.

67. Дузь, І. М. Остап Вишня : нарис про творчість / І. М. Дузь. – Київ ; Одеса : Вища школа, 1989. – 184 с.

Книга присвячена творчості відомого українського сатирика Остапа Вишні. У книзі показана сила художнього слова гуморесок Остапа Вишні, в яких автор боровся з закостенілістю, рутинною, бюрократизмом. Розглянуто етапи творчих шукань письменника.

68. **Живий Остап Вишня : зб. спогадів про письм.** / упоряд., вступна ст. та прим. І. М. Дузя. – Київ : Дніпро, 1966. – 303 с. : іл.

«Живий Остап Вишня» – перша спроба зібрати спогади людей, які особисто знали Павла Губенка в житті і вважали своїм громадським обов'язком поділитися враженнями про талановитого радянського письменника і чудову людину.

Розрахована книга на широке коло читачів. З інтересом її прочитає літературознавець і вчитель, викладач і студент, учень і робітник, інженер і письменник.

69. **Журавський, А. Ніколи не сміявся без любові : сторінки життя і творчості Остапа Вишні** / А. Журавський. – Київ : Мистецтво, 1983. – 199 с. : порт.

Це перше дослідження театральнo-мистецької діяльності видатного майстра сміху. Побудована з тематичних мініатюр художньо-документальна книжка відтворює у своєрідній формі маловідомі сторінки життя і творчості фундатора українського гумору та сатири Остапа Вишні.

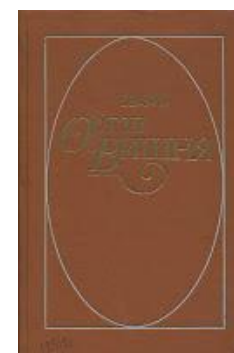
70. **Зуб, І. В. Остап Вишня : нарис життя і творчості** / І. В. Зуб. – Київ : Дніпро, 1989. – 239 с. : іл.

У нарисі йдеться про ідейно-тематичні шукання Остапа Вишні, про особливості його художньої майстерності, аналізується і ряд творів 20-х років, що в повоєнний період замовчувались і не перевидавались.

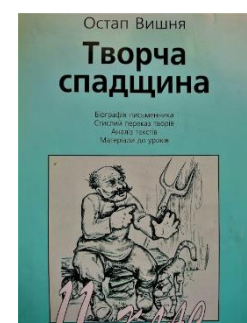

71. **Зуб, І. Остап Вишня : риси творчої індивідуальності** / І. В. Зуб ; Акад. наук Української РСР ; Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка. – Київ : Наукова думка, 1991. – 172 с.

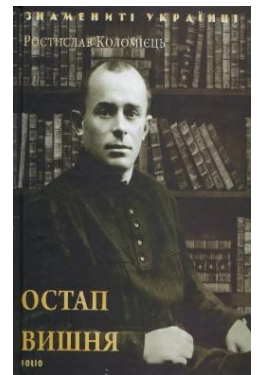
У книзі досліджується творчий шлях Остапа Вишні. Розкриваються майстерність письменника, ідейно-естетичні та стильові особливості його творів. Аналізується вплив творчості Остапа Вишні на наступні покоління сатириків, розвиток традицій у сучасній літературі.

72. **Остап Вишня. Творча спадщина : біогр. письм., стислий переказ творів, аналіз текстів, матеріали до уроків : посіб. для 11 кл.** / [авт.-уклад. О. Д. Марченко, В. В. Паращич]. – Харків : Ранок, 2001. – 80 с. : портр.

73. Коломієць, Р. Остап Вишня / Ростислав Коломієць. – Харків : Фоліо, 2019. – 120 с. – (Знамениті українці).

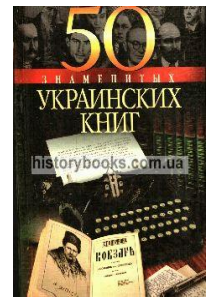

Книга присвячена Остапу Вишні – неперевершеному майстру сатиричної прози, письменнику від народу і для народу, що, проживаючи разом із ним бурхливі й найтяжчі роки радянської дійсності, зумів через фейлетон та гумор дарувати надію й почуття єдності й близькості порозуміння.

74. Про Остапа Вишню : спогади / [упоряд. В. О. Губенко-Маслюченко, А. Ф. Журавський]. – Київ : Радянський письменник, 1989. – 334 с.

75. Цеков, Ю. І. Остап Вишня : до 100-річчя від дня народж. / Ю. І. Цеков. – Київ : Знання, 1989. – 48 с.

76. Андрусенко, В. П. Остап Вишня : настоящее имя – Павел Михайлович Губенко / Андрусенко В. П. та ін. // 50 знаменитых украинских книг / Андрусенко В. П. – Харьков, 2004. – С. 263–273.

77. Бернадська, Н. І. Остап Вишня : основні віхи життя і творчості / Бернадська Н. І. // Українська література ХХ ст. : навч. посіб. для старш. кл. та вступників до вищ. навч. закл. / Н. І. Бернадська. – Київ, 2004. – С. 65–70.

78. Вишня Остап // Історія української літератури: В 2-х т. / редкол. І. О. Дзверін (відп. ред.) та ін. – Київ, 1988. – Т. 2. – С. 431–441.

79. Вишня Остап // Енциклопедія Українознавства : в 11-ти т. / гол. ред. В. Кубійович. – Київ, 1993. – Т. 3. – С. 265.

80. Вишня Остап / упоряд. О. І. Борзенко, М. П. Сподарець // Українська література : 11 клас : хрестоматія / упоряд. О. І. Борзенко, М. П. Сподарець. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Харків, 2008. – С. 119–120.

81. Вишня Остап // Українська літературна енциклопедія : в 5-ти т. / редкол.: І. О. Дзверін та ін. – Київ, 1988. – Т. 1 : А – Г. – С. 314–315.

82. Вишня Остап // Українські письменники : довід. – Київ, 2013. – С. 31–35.

83. Вишня Остап // Український Радянський енциклопедичний словник : у 3-х т. / редкол.: А. В. Кудрицький та ін. – 2-ге вид. – Київ, 1986. – Т. 1. – С. 293.

84. **Вишня Остап** // Усі українські письменники / упоряд. Ю. І. Хізова, В. В. Щеголева. – Харків, 2008. – С. 205–209.
85. **Вишня Остап** // Усі цитати до творів з української літератури : 5–12 кл. / уклад. Н. В. Курганова. – Харків, 2006. – С. 233–239.
86. **Вишня Остап** // Універсальний довідник старшокласника, абітурієнта, студента. – Київ, 2004. – С. 276.
87. **Вишня Остап (Павло Михайлович Губенко)** // Новий довідник : укр. мова та література. – Київ, 2005. – С. 739–742.
88. **Зуб, І. Вишня Остап** / Зуб І. // Живиця : хрестоматія укр. літ. ХХ ст. : у 2 кн. – Кн. 1 / Зуб І. ; за ред. М. М. Конончука ; упоряд. М. М. Конончук та ін. – Київ, 1998. – С. 398–402.
89. **Кодлюк, Я. П. Вишня Остап** // Сто двадцять розповідей про письменників : довід. для вчителя почат. кл. / Кодлюк Я. П., Одинцова Г. С. – Київ, 2006. – С. 16–18.
90. **Харченко, Т. Остап Вишня : справжнє ім'я – Павло Михайлович Губенко** : (народ. 1889 р. – пом. 1956 р.) . // 100 знаменитих людей України / Тетяна Харченко та ін. – Харків, 2005. – С. 332– 336.

91. **Абрамов, В. Остап Вишня : «Террорист», охотник и коллекционер** / Владимир Абрамов // Сегодня. – 2009. – 11 нояб. (№ 249). – С. 8–9 : фото.
92. **Бажан, О. «Все життя гумористом! Господи! Збожеволіти можна від суму!»** : до 125-річчя від дня народж. Остапа Вишні / О. Бажан // Голос України. – 2014. – 13 груд. – С. 12.
93. **Баняс, С. М. Остап Вишня «Моя автобіографія» : 11 клас** / С. М. Баняс // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2018. – № 1–2. – С. 36–41.
94. **Білоус, Г. «Подай свій хліб – і я скажу, хто ти...»** : до 110- річчя від дня народження Остапа Вишні // Вітчизна. – 1999. – № 11–12. – С. 131–140.
95. **Вілісова, І, Д. Остап Вишня. Засоби гумору в усмішці «Моя автобіографія»** : 11-й кл. / І. Д. Вілісова // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2013. – № 22–24. – С. 19–25.
96. **Голда, Д. Мисливські зорі Остапа Вишні** / Данило Голда // Чумацький шлях. – 2006. – № 4. – С. 19–22 : портр., іл.

97. Голобородько, Ю. К. Дніпрові усмішки Остапа Вишні / Ю. К. Голобородько // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2005. – № 12. – С. 16–19.
98. Гріга, О. Великий життєлюб / О. Гріга // Дивослово. – 2005. – № 4. – С. 28–31.
99. Дорошенко, В. Остап Вишня : як починався Остап Вишня? / В. Дорошенко // Березіль. – 1993. – № 3–4. – С. 179–180.
100. Життя і творчість Остапа Вишні : літ. диктант // Дивослово. – 2019. – № 10. – С. 24–25.
101. Золозов, А. Ангел сатири и юмора : [про Остапа Вишню] / Анатолий Золозов // Тайны прошлого. – 2021. – № 17. – С. 3 : фото.
102. Кирилук В. «Я сміявся і плакав з любові» : листи Остапа Вишні до Варвари Губенко // Літературна Україна. – 2004. – 26 лют. – С. 7 ; – 4 берез. – С. 7.
103. Кобелецька, О. Драматургія великого сміхотворця : (до 125-ліття з дня народж. Остапа Вишні) / Оксана Кобелецька // Київ. – 2014. – № 5. – С. 173–185.
104. Король українського гумору : до 125-річчя від дня народж. Остапа Вишні // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2014. – № 4. – С. 74–89.
105. Костюк, Г. Остап Вишня / Г. Костюк // Урок української. – 2001. – № 5. – С. 49–52.
106. Кудрявцев, Л. А ми сміємось і будемо сміятися / Лев Кудрявцев // Історичний календар. – 2004. – Вип. 10. – С. 470–473 : фото.
107. Миценко М. Мости нашої пам'яті. Остап Вишня : есе // Київ. – 1997. – № 2. – С. 153.
108. Нестеренко, П. Наш великий сміхотворець : до 115-річчя від дня народження Остапа Вишні / П. Нестеренко // Урядовий кур'єр. – 2004. – 13 листоп. (№ 217). – С. 8–9.
109. Пересунько, Т. Лексичні засоби гумору у творах Остапа Вишні / Т. Пересунько // Українська мова та література. – 2005. – №15. – С. 26–27.
110. Процюк, С. Кілька поєдинків Остапа Вишні : 13 листопада – 130 років від дня народження Остапа Вишні / Степан Процюк // День. – 2019. – 13 листопада (№ 208). – С. 7 : фото.
111. Рожнятовська, О. Велет українського гумору : до 125-річчя від дня народження Остапа Вишні (1889–1956) / О. Рожнятовська // Дати і події : календар знаменних дат. – 2014 (друге півріччя). – № 2 (4). – С. 122–126.

112. **Хоменко, А. От расстрела Остапа Вишню спасла вьюга / А. Хоменко // Сегодня. – 2001. – 24 дек. – С.11.**
113. **Цеков, Ю. Остап Вишня – відомий і невідомий : [до 100-річчя з дня народж.] / Ю. Цеков // Українська мова і література в школі : науково-методичний журнал. – 1989. – № 11. – С. 3–11.**
114. **Чемерис, В. Козака несуть і коня ведуть, кінь головоньку клонить : про Остапа Вишню / В. Чемерис // Літературна Україна. – 2003. – 30 січ. – С. 7.**
115. **Чернов А. Двічі врятований від розстрілу: 120 років тому народився Остап Вишня (Павло Губенко) // Голос України. – 2009. – 13 листоп. – С. 10.**
116. **Чужинова, І. Остап Вишня. Великий комбінатор / Ірина Чужинова // Український театр. – 2015. – № 1–3. – С. 48–49 : фото.**
117. **Шпак В. Він не зрадив правду : до 125-річчя від дня народж. Остапа Вишні // Урядовий кур'єр. – 2014. – 13 листоп. – С. 11.**

Сценарії

118. **Богач, С. У нас люблять Остапа Вишню : сцен. літ. вечора / С. Богач. // Дивослово. – 2001. – № 2. – С. 44–47.**
119. **Гузенко, О. В. Життя та творчість Остапа Вишні : урок-проект : 11-й кл. / О. В. Гузенко // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2012. – № 31. – С. 16–19.**
120. **Лисенко, Г. Ніколи не сміявся без любові : вечір гумору, присвячений Остапові Вишні / Г. Лисенко // Дивослово. – 2005. – № 4. – С. 31–33.**
121. **Літературна вікторина за творчістю Остапа Вишні // Українська мова та література. 2012. – № 18. – С. 19.**
122. **Присяжна, Т. Сторінками життєпису Остапа Вишні : нестандартний урок // Дивослово. – 1996. – № 2. – С. 42.**
123. **Слободян, Л. М. Люби природу не для себе, а заради неї самої : урок за «мисливськими усмішками» Остапа Вишні : 11 клас / Л. М. Слободян // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2013. – № 34–36. – С. 11–16.**
124. **Ткаченко, Н. Голгофа Остапа Вишні : літературна вітальня // Дивослово. – 2003. – № 6. – С. 32–35.**

Літературна премія імені Остапа Вишні

Літературна премія Національної спілки письменників України імені Остапа Вишні (премія за гумористичні та сатиричні прозові твори)

Премія заснована Національною спілкою письменників України в 1983 році. Присуджується за гумористичні та сатиричні прозові твори.

Присудження і вручення премії – в листопаді (до дня народження Остапа Вишні).

Лауреатам вручають в урочистій обстановці диплом і грошову винагороду.

Першим лауреатом став О. Ф. Черногуз за сатиричний роман «Аристократ» з Вапнярки».

Лауреати премії імені Остапа Вишні різних років:

- 1983: Черногуз Олег Федорович
- 1984: Ковінька Олександр Іванович
- 1985: Дудар Євген Михайлович.
- 1986: Сочивець Іван Йосипович.
- 1987: Жолдак Олесь Іванович.
- 1988: Глазовий Павло Прокопович.
- 1989: Крижанівський Андрій Степанович.
- 1990: Чемерис Валентин Лукич.
- 1991: Молякевич Дмитро Панасович.
- 1992: Юхимович Василь Лукич.
- 1994: Трипачук Валерій Михайлович, Ендеберя Віктор Тихонович.
- 1995: Лагоза Ігор Вікторович, Прудник Михайло Васильович.
- 1997: Сом Микола Данилович.
- 1999: Ребро Петро.
- 2000: Прокопенко Юрій Тимофійович – за гумористичні та сатиричні твори, опубліковані в пресі останніх двох років.
- 2002: Дідула Роман Теодорович – за роман «Крутий час» та фейлетони й гуморески останніх років.
- 2003: Возіянов Микола Кирилович, Поліщук Борис Миколайович
- 2004: Білокопитов Микола Григорович – за книгу гумору та сатири «Без паніки!»
- 2005: Колодійчук Євген Сергійович – за книги гумору та сатири «Бульдог на курорті», «Куплю президента».
- 2006: Субота Володимир Якович, Береза Юрій Павлович.
- 2007: Щегельський Павло Григорович, Ющенко Олекса Якович.
- 2008: Погрібний Віктор Олексійович.
- 2009: Василь Довжик.
- 2010: Босак Микола Володимирович – за роман «Любесенький диктатор».
- 2011: Куц Павло Вікторович – за книги «Братани по Розуму» та «Нявмуар-р-р-ри», Дониц Іван за книжку «Горохом по спині».
- 2012: Семеняка Віктор Павлович.
- 2013: Савчук Микола Васильович – за «Український гумористично-сатиричний календар-альманах» (Коломия, «Вік», 2012 рік.).

- 2014: Демченко Валерій Федорович – за книжку «Який час, такі й герої. Сатира і гумор. Вибране».
- 2017: Холошвій Віра Дмитрівна – за книжку «Смішки з чорної лемішки».
- 2018: Дубінін Іван Іванович.
- 2019: Музичук Аркадій Степанович – за книгу гумору і сатири у віршах і прозі «Заспіваймо, браття, славень».
- 2020: Ревчун Борис Григорович.

125. Визначено лауреатів літературних премій // Літературна Україна. – 2014. – 20 листоп. (№ 45). – С. 3 : фото.

126. Гайовий Гриць : новий лауреат премії імені Остапа Вишні : [про письм.-сатирика Віктора Семеняка за кн. гуморесок «Тремти, Європо, – українці йдуть!..»] / Гриць Гайовий // Літературна Україна. – 2012. – 22 листоп. (№ 45). – С. 15 : портр.

127. Нові лауреати // Літературна Україна. – 2010. – 11 листопада (№ 41). – С. 5 : портр.

128. Премія імені Остапа Вишні // Літературна Україна. – 2007. – 22 лютого (№ 7). – С. 2.

129. Премія імені Остапа Вишні // Літературна Україна. – 2000. – 7 груд. (№30). – С. 2.

Електронні ресурси

Остап Вишня [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. дані. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BF_%D0%92%D0%B8%D1%88%D0%BD%D1%8F. – Назва з екрана. – Дата публікації : 25. 09. 2024. – Дата перегляду : 18. 11. 2024.

Остап Вишня : коротка біографія [Електронний ресурс] // Освіта.ua : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://osvita.ua/school/biography/91016/>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 19. 12. 2023. – Дата перегляду : 18. 11. 2024.

Письменники. Остап Вишня [Електронний ресурс] // Укрліб : бібліотека української літератури : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=13693#google_vignette. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 18. 11. 2024.

Зміст

Від укладача.....	3
Той, хто шукав розради в усмішки.....	4
Фотогалерея.....	9
Зібрання творів.....	12
Творча спадщина Остапа Вишня у збірниках.....	17
Літературознавчі матеріали про життя й творчість Остапа Вишні	18
Сценарії.....	24
Літературна премія Остапа Вишні.....	25
Електронні ресурси.....	26
Зміст.....	27